

СПРАВА «СЕЛИГЕНЕНКО ТА ІНШІ ПРОТИ УКРАЇНИ» (CASE OF SELYGENENKO AND OTHERS v. UKRAINE)

(Заяви № 24919/16 та № 28658/16)

Стислий виклад рішення від 21 січня 2022 року

У різні дати у 2014 та 2015 роках четверо заявниць переїхали до м. Київ і зареєструвалися там як внутрішньо переміщені особи (далі — ВПО), та отримали довідки про взяття на облік ВПО. Зареєстрованими місцями їхнього проживання залишалися Автономна Республіка Крим і м. Донецьк, тоді як в їхніх довідках про взяття на облік ВПО місцем їхнього фактичного проживання було м. Київ.

Заявниці подали заяви про включення їх до списків виборців, які мали брати участь у місцевих виборах у м. Київ у жовтні-листопаді 2015 року, проте у їх задоволенні було відмовлено, оскільки їхнім зареєстрованим місцем проживання в паспорті було не м. Київ.

У жовтні 2015 року одна із заявниць подала заяву до Центральної виборчої комісії (далі — ЦВК) про порушення її права голосу у зв'язку з тим, що їй як ВПО не до-

звোলити взяти участь у місцевих виборах. У відповідь ЦВК, пославшись на статтю 3 Закону України «Про місцеві вибори» вказало, що місце проживання особи для участі у місцевих виборах визначалося її зареєстрованим місцем проживання, вказаним у паспорті особи.

Усі заявниці звернулися до відповідних районних судів міста Києва з адміністративними позовами, вимагаючи зобов'язати відповідні виборчі комісії включити їх до списків виборців на місцевих виборах, проте суди першої інстанції відмовили у задоволенні цих позовів. Київський апеляційний адміністративний суд залишив ці постанови без змін та зазначив, що вказане в паспорті місце проживання особи мало ключове юридичне значення під час вирішення спорів про включення особи до списку виборців, оскільки зареєстроване місце проживання виборця визначало його виборчу адресу. Апеляційний суд дійшов висновку, що заявниці не «належали» до відповідних територіальних громад м. Київ, оскільки не мали там відповідного зареєстрованого місця проживання, а тому не мали права голосу на місцевих виборах цих громад. Ухвали апеляційного суду були остаточними і оскарженню не підлягали.

До Європейського суду з прав людини (далі — Європейський суд) заявниці скаржилися за статтею 1 Протоколу № 12 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) на ненадання їм дозволу на участь у місцевих виборах за місцем їхнього фактичного проживання, де вони були зареєстровані як ВПО.

Європейський суд зауважив, що застосовані на момент подій національне законодавство та практика чітко передбачали, що особам, які не мали зареєстрованого місця проживання, і виборчої адреси у виборчому окрузі місця їхнього фактичного проживання, не дозволялося брати участь у місцевих виборах, незалежно від будь-яких інших факторів або обставин.

Європейський суд вказав, що заявниці опинилися у ситуації, яка істотно відрізнялася від ситуації, з якою стикалися інші мобільні групи населення, оскільки вони примусово залишили зареєстроване місце проживання, і на територіях їхнього місця реєстрації не проводилися місцеві вибори, оскільки вони були непідконтрольні Уряду. Отже, ситуація заявниць, як і будь-яких інших ВПО, істотно відрізнялася від ситуації громадян, які проживали за місцем реєстрації, та навіть ситуації інших мобільних груп населення, які могли повернутися до свого зареєстрованого місця проживання та проголосувати на місцевих виборах там.

Європейський суд також зазначив, що згодом до відповідного законодавства були внесені зміни, які дали можливість відокремити виборчу адресу від зареєстрованого місця проживання на вимогу виборця, що дозволило ВПО вимагати включення їх до списку виборців на місцевих виборах. Однак ці зміни відбулися більше ніж через чотири роки після оскаржуваних подій і не можуть вплинути на висновки Європейського суду у цій справі. На момент подій, не врахувавши особливу ситуацію заявниць, органи державної влади піддали їх дискримінації у користуванні ними правом голосу на місцевих виборах, гарантованим національним законодавством. З огляду на це Європейський суд констатував порушення статті 1 Протоколу № 12 до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

«1. *Вирішує* об'єднати заяви;

2. *Оголошує* заяви прийнятними;

3. *Постановляє*, що було порушено статтю 1 Протоколу № 12 до Конвенції;

4. *Постановляє*, що:

(а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити кожній заявниці по 4 500 (чотири тисячі п'ятсот) євро, що загалом становить 18 000 (вісімнадцять тисяч) євро, та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; ці суми мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;

5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції».